

Інформаційні матеріали до Дня пам'яті жертвам геноциду кримськотатарського народу

Добірка книг про окупацію Криму:

1. **“Люди “сірої зони”:** Свідки російської анексії Криму 2014 року”, Анна Андрієвська, Олена Халімон — висвітлює історії жертв російської окупації та історії людей, які виступили проти російської армії. “КримНаш. Історія російського міфу”, Сергій Громенко — про розквіт політичної мітології, який зумовлений окупацією Криму.
2. **“Книга свідчень. Анатомія російської анексії Криму”,** Анна Андрієвська, Олена Халімон — про перебіг російського вторгнення у Крим та його окупацію навесні 2014 року;
3. **“Анексія Криму — міжнародний злочин: Монографія”,** Олександр Задорожній — комплексне міжнародно-правове дослідження відносин, пов'язаних з міждержавною взаємодією РФ та України з “кримського питання”.
4. **“Загублений острів. Книга репортажів з окупованого Криму”,** Наталя Гуменюк — збірка репортажів з тимчасово окупованого Криму, куди журналістка Наталя Гуменюк їздила впродовж 2014–2019 рр.
5. **“Крим за завісою. Путівник зоною окупації”,** Ольга Волянюк, Христина Добровольська, Максим Майоров — про ситуацію на півострові до і після його окупації росією.
6. **“Анексія: Острів Крим. Хроніки гібридної війни”,** Тарас Березовець — про механізми та технології т. зв. «гібридної війни», розв'язаної військами РФ на території Криму.
7. **“Вільні голоси Криму”,** Олеся Яремчук, Мустафа Джемілєв, Інна Березницька, Анастасія Левкова, Олександра Єфименко, Ірина Славінська, Рустем Халіл, Євгенія Генова, Єва Райська, Марія Глушко — збірка портретів шістнадцяти політв'язнів-журналістів, які борються за права людини та свободу слова в окупованому Криму.

Добірка книг про історію і культуру Криму:

1. **“Кримськотатарська кухня”**, Олена Соболева — про народну культуру, гастрономію, історію кримськотатарського народу у XX ст.
2. **“Кримськотатарські родини”**, Євгенія Генова — книга про боротьбу кримськотатарського народу в історіях чотирнадцятих сімей.
3. **“Весілля кримських татар: традиційні форми та трансформації”**, Олена Соболева — книга написана на широкому джерельному матеріалі, що був зібраний дослідницею в ході численних етнографічних експедицій до Криму.
4. **“Книга Історія Криму. Коротка оповідь великого шляху”**, Гульнара Абдулаєва — стисла історія Криму від таврів і античних міст до окупації Криму.
5. **“25 відомих кримських татар. Від Кримського ханства до сьогодення”**, Гульнара Абдулаєва — про кримських татар, завдяки діям яких кримськотатарська держава і народ увійшли у всесвітню історію.
6. **“Пів століття опору: кримські татари від вигнання до повернення (1941-1991 роки): нарис політичної історії”**, Гульнара Бекірова — детальний виклад історії кримськотатарського національного руху, підкріплений розлогим цитуванням самвидавчої преси кримських татар, добіркою документів та інтерв'ю з Мустафою Джемілєвим.
7. **“Історія Криму та кримськотатарського народу”**, Гульнара Бекірова, Андрій Іванець, Юлія Тищенко, Сергій Громенко, Бекір Аблаєв — навчальний посібник, який розвінчує міфи про Крим.
8. **“Наш Крим: неросійські історії українського півострова”**, упорядник Сергій Громенко — збірка публіцистичних статей про історію півострова з моменту становлення Кримського Ханства до незалежності України 1991 року.
9. **“Забута перемога. Кримська операція Петра Болбочана 1918 року”**, Сергій Громенко — про трактування "кримської проблеми" на світовій арені у 1917-1918 рр., про сили і плани сторін, про хід бойових дій і про втрачену можливість приєднати Крим до УНР.
10. **“Кров інших: кримський злочин Сталіна і поетика солідарності”**, Рорі Фіннін — праця американського українця про Крим і вплив на нього України, Туреччини та Росії.

Художні фільми:

1. **“Додому” / Evge (2019)** — драма про повернення кримськотатарської родини до Криму після окупації росією
<https://cutt.ly/qrsjJBmJ>
2. **“Чужа молитва” (2017)** — історія кримськотатарської дівчини, яка рятувала єврейських дітей під час Другої світової війни.
<https://cutt.ly/ZrsjJiww>
3. **“Хайтарма” (2013)** — історія льотчика Амет-Хана Султана та депортації кримських татар
<https://cutt.ly/PrsjH6LI>

Документальні фільми:

1. **“Реальна історія депортації кримських татар” (2024)**
<https://cutt.ly/trsjZXmt>
2. **“Крим: 10 років окупації” (2024)**
<https://cutt.ly/WrsjZUNP>
3. **“Крим. Звільнення” (2023)**
<https://cutt.ly/brsjZGtf>
4. **“Крим. ізоляція” (2022)**
<https://cutt.ly/RrsjLFiB>
5. **“Самоповернення в Крим” (2021)**
<https://cutt.ly/ursjZbko>
6. **“Крим. Оточені зрадою” (2019)**
<https://cutt.ly/prsjL0uq>
7. **“Хроніки анексії” (2019)**
<https://cutt.ly/lrsjZqWv>
8. **“ARZU / МРІЯ” (2018)**
<https://cutt.ly/BrsjKUtk>

10. “Мустафа” (2016)

<https://cutt.ly/BrsjLh6D>

11. “Крим. Нескорений” (2016)

<https://cutt.ly/0rsjZaXx>

Відеоролики:

1. “Позбутися непокірних. Як росіяни витісняли кримських татар”

<https://cutt.ly/irsjXrgF>

2. “1944: Хронологія депортації кримських татар”

<https://cutt.ly/jrsjZ2li>

3. “Книга-мандрівка. Україна” / Депортація

<https://cutt.ly/UrsjXand>

4. “Книга-мандрівка. Україна” / КРИМ

<https://cutt.ly/TrsjXkKG>

Інформаційні матеріали:

1. Інтерактивний урок «Research Club «5\75: навіщо пам’ять українцям?»

<https://cutt.ly/zrsjGVRN>

2. Освітній матеріал “Боротися — значить жити, жити — значить боротися” (П. Бомарше) За книгою Севгіль Мусаєвої та Аліма Алієвої “Мустафа Джемільєв. Незламний”

<https://cutt.ly/grsjHrBk>

3. Лекція “Історія та суспільно-економічні процеси на Кримському півострові до 2014 року”

<https://cutt.ly/hrsjHxl4>

4. Урок для 11 класу “1944. Депортація кримських татар”

<https://cutt.ly/VrsjHTmj>

5. Перелік корисної літератури для навчального курсу “ProKrym: державна політика реінтеграція Криму”

<https://cutt.ly/LrsjHXxP>

6. Інформаційна платформа “Tamirlar”, що збирає історію депортації.

<https://cutt.ly/HrsjNOPY>

Наукові статті:

1. “Депортація кримських татар у спогадах та щоденникових записах очевидців подій”, Наталія Гамарник

<https://cutt.ly/crsxgwVB>

2. “Депортація кримських татар у 1944 р.”, М. Бугай

<https://cutt.ly/RrsxgoEj>

3. “Дитинство депортованих кримських татар в Узбекистані у 1950-х роках (за матеріалами спогадів)”, Мартін-Олександр Кислий

<https://cutt.ly/Wrsxgg62>

4. “Повернення кримських татар на батьківщину в 1956-1968 рр. як прояв опору радянській владі”, Мартін-Олександр Кислий

<https://cutt.ly/4rsxgbay>

5. “Повернення кримських татар до Криму напередодні 1989 р. як дослідницька проблема”, Мартін-Олександр Кислий

<https://cutt.ly/wrsxgRBB>

6. Повернення додому, Айше Меметова.

<https://cutt.ly/7rdqBcF5>